Davran??sal ?nhibisyon Anketi Ebeveyn Formu

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Davran??sal ?nhibisyon Anketi Ebeveyn Formu*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19490

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Davran??sal ?nhibisyon Anketi Ebeveyn Formu, 3 ila 7 ya? aral???ndaki çocuklar?n yeni veya belirsiz sosyal ve durumsal ba?lamlara kar?? gösterdikleri çekingenlik ve tepkisellik e?ilimlerini ebeveyn raporu arac?l???yla de?erlendirmek üzere uyarlanm?? bir psikolojik ölçektir. Bu anket, temel olarak Davran??sal ?nhibisyon (DI) yap?s?n? ölçmekte olup, Saliha K?l?ç (2020) taraf?ndan Türkiye ba?lam?nda geçerlik ve güvenirlik çal??malar? tamamlanm??t?r. Ölçek, çocuklar?n mizaç temelli davran??sal özelliklerini objektif bir ?ekilde belirlemeyi amaçlar.

Uyarlama çal??mas?, Necmettin Erbakan Üniversitesi'nde T?pta Uzmanl?k Tezi olarak sunulmu?tur ve ölçe?in Türkçe konu?an popülasyonda psikometrik aç?dan sa?lam oldu?unu göstermeyi hedeflemi?tir. Toplam 30 maddeden olu?an bu form, ebeveynlerin çocuklar?n?n davran??sal tepkilerini 7'li Likert tipi ölçek üzerinde de?erlendirmesini sa?lar.

Anahtar Kelimeler

Davran??sal ?nhibisyon, Ebeveyn Formu, Çocukluk Dönemi, Sosyal Çekingenlik, Likert Tipi Ölçek, Geçerlik, Güvenirlik, 3-7 ya?, Mizaç.

Yazarlar

Saliha KILINÇ (Uyarlayan).

Amaç

Ölçe?in temel amac?, okul öncesi ve erken çocukluk dönemindeki (3-7 ya?) çocuklar?n, yabanc? yeti?kinler, akranlar veya yeni ortamlar gibi yenilik içeren durumlara kar?? sergiledi?i davran??sal tepkileri ve inhibisyon düzeylerini sistematik bir ?ekilde belirlemektir. Bu de?erlendirme, klinik ve geli?imsel psikoloji alanlar?nda yüksek riskli çocuklar?n, özellikle anksiyete ve içe dönük sorunlar aç?s?ndan erken tespiti için hayati öneme sahiptir.

Anketin ebeveyn formu olmas? nedeniyle, çocuklar?n do?al ya?am ortamlar?ndaki davran??lar?n?, ebeveyn gözlemleri üzerinden dolayl? ancak güvenilir bir biçimde yakalamay? hedefler. Bu sayede, çocuklar?n mizaç özelliklerinin ve sosyal-duygusal geli?imlerinin anla??lmas?na ve uygun müdahale stratejilerinin geli?tirilmesine bilimsel bir zemin haz?rlar.

Yap?

Davran??sal ?nhibisyon Anketi, temelde bireyin yeni, tan?d?k olmayan veya tehdit edici olarak alg?lanan durumlara kar?? gösterdi?i çekilme, kaç?nma ve duraksama e?ilimini temsil eden **Davran??sal ?nhibisyon** (DI) yap?s?n? ölçmektedir. DI, genellikle çocukluk döneminde mizaç

ARABPSYCHOLOGY.COM

özelliklerinin önemli bir bile?eni olarak kabul edilir ve nörobiyolojik temelleri olan bir tepkisellik örüntüsüdür.

Ölçek, bu geni? yap?y? iki ana boyutta ele almaktad?r: **Sosyal Yeniliklere ?nhibisyon** ve **Durumsal Yeniliklere ?nhibisyon**. Bu alt boyutlar, çocu?un inhibisyon tepkilerinin kayna??n? (insanlar m? yoksa çevre mi) ay?rt etmeye olanak tan?r. Sosyal inhibisyon, yabanc? yeti?kinler ve akranlarla etkile?imden kaç?nmay? içerirken, durumsal inhibisyon yeni yerlere girmekte veya yeni materyalleri ke?fetmekte zorlanmay? ifade eder.

Geçerlik

Ölçe?in Türkçe uyarlama çal??mas?nda (K?l?ç, 2020), anketin yap?sal geçerlik ve içerik geçerli?i üzerine psikometrik analizler yap?lm??t?r. Orijinal verilerde spesifik geçerlik katsay?lar? (örne?in, faktör yükleri veya korelasyon de?erleri) belirtilmemi? olsa da, uyarlama çal??mas?, anketin Türk kültürü ve dil yap?s?na uygunlu?unu sa?lamak amac?yla çeviri-geri çeviri süreçlerini ve uzman görü?lerini içermi?tir.

Yap? geçerli?ini kan?tlamak amac?yla genellikle Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) teknikleri kullan?l?r. Bu analizler, orijinal ölçe?in iki ana faktörlü (Sosyal ve Durumsal ?nhibisyon) yap?s?n?n, Türk örnekleminde de korundu?unu ve maddelerin teorik olarak beklenilen alt faktörlere yüklendi?ini göstermeyi amaçlam??t?r.

Güvenirlik

Davran??sal ?nhibisyon Anketi Ebeveyn Formu'nun Türkçe versiyonunun güvenirlik analizleri, ölçe?in iç tutarl?l???n? ve zamansal kararl?l???n? de?erlendirmeyi amaçlam??t?r. Orijinal kaynakta say?sal güvenirlik de?erleri (Cronbach Alfa katsay?s? gibi) belirtilmemi?tir.

Yine de, uyarlama tezinin bir parças? olarak, yüksek iç tutarl?l?k de?erleri (genellikle 0.70 ve üzeri) elde edilmi? olmas? beklenir; bu da ölçekteki 30 maddenin tamam?n?n Davran??sal ?nhibisyonun ölçümünde tutarl? bir ?ekilde çal??t???n? gösterir. Ayr?ca, ölçe?in zamana kar?? direncini ölçmek için test-tekrar test güvenirlik çal??malar? da yap?lm?? olabilir; bu, mizaç özelliklerini ölçen araçlar için standart bir gerekliliktir.

Faktör Analizi

Ölçe?in faktör yap?s?, Davran??sal ?nhibisyonun karma??k do?as?n? yans?tacak ?ekilde çok boyutludur ve toplam 30 madde iki temel ana ölçek alt?nda gruplanm??t?r:

Sosyal Yeniliklere ?nhibisyon Ana Ölçe?i: Bu ölçek, yabanc? yeti?kinler (Eri?kinler), yeni arkada?lar (Akranlar) ve dikkat gerektiren ortamlarda (Performans) sergilenen çekingenli?i kapsar.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Durumsal Yeniliklere ?nhibisyon Ana Ölçe?i: Bu ölçek, yeni çevresel ko?ullara tepkiyi, özellikle ebeveynden ayr?lma (Ayr?lma/Okul Öncesi) ve bilinmeyen nesnelerle veya yerlerle kar??la?ma (Yeni Durumlar) ba?lam?nda ölçer.

Bu alt boyutland?rma, klinisyenlere ve ara?t?rmac?lara, çocu?un inhibisyonunun spesifik olarak hangi ba?lamlarda ortaya ç?kt???na dair ayr?nt?l? bir profil sunar ve böylece daha hedefe yönelik müdahaleler planlanmas?na yard?mc? olur.

Araç

Test Türü: Uyarlama

Format: Ebeveyn Raporu Formu (7'li Likert Tipi)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Çocuklar (De?erlendirme ebeveynler taraf?ndan yap?l?r)

Ya? Grubu: 3-7 ya?

Popülasyon Detaylar?: Okul öncesi ve erken çocukluk dönemindeki normal geli?im gösteren ve risk grubundaki çocuklar.

Test Metodolojisi: Ölçek, 30 maddeden olu?maktad?r. Ebeveynler, her bir madde için çocuklar?n?n ilgili davran??? ne s?kl?kla sergiledi?ini, 1 (asla) ile 7 (her zaman) aras?nda de?i?en 7'li Likert tipi bir derecelendirme kullanarak belirtirler. Yüksek toplam puanlar, yüksek düzeyde Davran??sal ?nhibisyonu i?aret eder.

Anahtar Kelimeler

Davran??sal Çekingenlik, Mizaç, Erken Çocukluk, Ebeveyn De?erlendirmesi, Psikometri, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Okul Öncesi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Bilgi mevcut de?il.

Kurum E-posta Adresleri: Bilgi mevcut de?il.

Yaz??ma Adresi: Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya (Uyarlama tezi ba?lam?nda).

ARABPSYCHOLOGY.COM

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Davran??sal ?nhibisyon Anketi Ebeveyn Formu'nun Türkçe uyarlamas?, Saliha K?l?ç taraf?ndan 2020 y?l?nda tamamlanan bir **T?pta uzmanl?k tezi** kapsam?nda gerçekle?tirilmi?tir. Akademik ara?t?rmalarda ve e?itim amaçl? kullan?mlarda, kaynak gösterimi ?art?yla eri?ime aç?k olabilir. Klinik veya ticari amaçl? kullan?m için orijinal ölçek sahiplerinden ve uyarlama çal??mas?n?n yasal hak sahiplerinden izin al?nmas? gereklidir.

Uyarlama çal??mas?n?n tamamland??? y?l: **2020**.

Ölçe?in orijinal PDF doküman? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir:

The original PDF can be downloaded here: davranissal-inhibisyon-anketi-ebeveyn-formu-toad.pdf

Kaynaklar

K?l?ç, S. (2020). *Davran??sal ?nhibisyon Anketi'nin Ebeveyn Formunun 3-7 ya? çocuklar? için Türkçe'ye uyarlanmas?: Geçerlik ve güvenirlik çal??mas?* . Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.

Davran??sal ?nhibisyon Anketi Ebeveyn Formu Maddeleri

Toplam 30 madde

Sosyal yeniliklere inhibisyon ana ölçe?i;

Eri?kinler; 3, 16, 26, 30
Akranlar; 2, 7, 8, 12, 19, 20
Performans; 10, 28

Durumsal yeniliklere inhibisyon ana ölçe?i;

Ayr?lma/okul öncesi; 9, 11, 18, 27
Yeni durumlar; 1, 5, 14, 15, 22, 23, 24, 25

13 ve 29. maddeler

Örnek madde (29). Yeni bir oyunun araç gereçlerini keyifle inceler.

ARABPSYCHOLOGY.COM